

1. 10. 2008

Národní technické muzeum v roce stého výročí svého založení

Národní technické muzeum patří k nejstarším a nejvýznamnějším muzeím techniky v Evropě. V červenci 1908 bylo založeno jako místo pro dokumentaci a shromažďování hmotných dokladů technického pokroku v českých zemích. Tím začalo přispívat k pochopení povahy a smyslu vývoje moderní civilizace.

Muzeum má statut ústředního muzea České republiky a vědeckého pracoviště s funkcí dokumentační, prezentační, metodickou a informační v oblasti historie vědy a techniky. V rámci muzea působí archiv spravující více než 800 archivních fondů, rozsáhlý soubor fotografií, výkresů a grafiky, Archiv architektury a stavitelství s 208 archivními fondy a specializovaná historická knihovna s více jak 200 000 svazky odborné literatury. Jeho sbírky čítají přes 49 000 evidenčních jednotek. V expozicích muzea bylo před rekonstrukcí vystaveno přibližně 10 % sbírkových předmětů, které si ročně prohlédlo okolo 200 000 návštěvníků.

První expozice Technického muzea pro Království české byly zpřístupněny ve Schwarzenberském paláci 28. září roku 1910. Výstavby vlastní budovy se muzeum dočkalo až v letech 1938–1941. Sbírký sem ale byly stěhovány až od roku 1948, neboť objekt zabrala pro své potřeby německá okupační moc. I v následujících letech – až do roku 1999 – se muzejníci museli dělit o své sídlo s jinými vnucenými nájemci.

Hlavní budova muzea v Praze na Letné svou dispozicí a vybavením odráží prostorové a provozní požadavky období druhé poloviny 30. let 20. století, které jsou pro dnešní dobu již nepřijatelné. Navrácení celé budovy muzejním účelům tedy otevřelo cestu k její celkové rekonstrukci. Cílem byla obnova této památkově chráněné funkcionalistické stavby v duchu původních představ jejího autora, architekta Milana Babušky s ohledem na současné technické parametry veřejných budov a zásady moderní muzejní prezentace.

Architektem rekonstrukce, rozvržené do několika etap, se v roce 2002 stal Ing. arch. Zdeněk Žilka (*Němec Žilka architekti*). Stavební práce probíhaly od roku 2003. V I. etapě (do roku 2004) bylo upravováno první, druhé a třetí patro jihozápadního křídla a první suterén. Byly vybourány nepůvodní vestavby, čímž se otevřela cesta k realizaci původního Babuškovy velkorysého prostorového konceptu. Náklady dosáhly částky 58 milionů korun.

Právě dokončená II. etapa rekonstrukce, v celkové hodnotě cca 218 milionů korun, probíhala v letech 2005–2008, od podzimu 2006 – poprvé v historii NTM – bez návštěvnického provozu. Její součástí byla stavební obnova expozičních a výstavních sálů, úpravy ve vstupním vestibulu, respiriích jednotlivých pater, obnova hlavního vnitřního schodiště, vybudování nového služebního vchodu, rekonstrukce výtahů, sociálního zázemí na všech podlažích, kinosálu pro 100 diváků a prodejny.

III. etapu (2009–2011) má muzeum ještě před sebou. Bude zahrnovat úpravy severovýchodního křídla, suterénů, obvodového pláště a areálu v okolí muzea, rekonstrukci interiérů původních pracoven, depozitářů, dílen, knihovny a zbývajících technických zařízení budovy.

Sbírký muzea jsou nadále rozšiřovány, avšak kapacita hlavní budovy pro vystavení dalších sbírkových předmětů je zcela naplněna. Proto bude od roku 2009 připravován investiční záměr na přístavbu muzea na přilehlém muzejním pozemku. Záměrem je v novém objektu zpřístupnit

syntetickou expozici dějin vědy a techniky. Budou sem též přesunuta některá pracoviště a sbírkové fondy ze stávající budovy.

Úložné kapacity muzea se zvětší výstavbou dalších depozitárních hal v areálu v Čelákovících.

Dosavadní rekonstrukcí byly dotčeny všechny expozice muzea. Prostory pro obnovované expozice dopravy, fotografické a filmové techniky (INTERKAMERA), hornictví, astronomie a dějin železa byly stavebně připraveny tak, aby mohly v následujících letech projít zásadními dispozičními a ideovými proměnami. Celková výstavní plocha se zvětšila na 6 800 m², což otevřelo cestu k zpřístupnění sbírek oborů, které doposud nebyly veřejnosti prezentovány. Nově se v muzeu objeví expozice Tiskařství, Hnací stroje a motory, Technika v každodenním životě a Architektura a stavitelství. Kurátoři, autoři ideových záměrů a architekti nyní mají náročný úkol naplnit zrekonstruované sály novými expozicemi tak, aby výsledné prezentace byly hodnotné, originální a pro návštěvníky inspirující.

Technické muzeum však není jen budova na Letné. Technické muzeum jsou především lidé – kurátoři sbírek, odborníci či archiváři, kteří přicházejí s novými vizemi. Prioritou muzea pro příští léta je vybudování samostatného Železničního muzea v areálu bývalého lokomotivního depa Masarykova nádraží, jehož realizace je nařízena i usnesením vlády ČR z roku 2000. Oddělení architektury a stavitelství usiluje o vznik Centra stavitelského dědictví v Plasích, které bude sloužit jako středisko odborných informací o historickém stavitelství, řemeslech a stavebních technikách. Jeho součástí bude depozitář stavebních prvků přístupný veřejnosti.

Národní technické muzeum má před sebou náročné období budování, změn a realizace dlouhodobých záměrů. Koncepční vědecká a badatelská práce bude možná muset uvolnit místo praktickým starostem souvisejícím s tvorbou nových expozic tak, aby se muzeum po znovuotevření mohlo se ctí přihlásit k odkazu svých zakladatelů. Návštěvníkům pak nabídne zážitek poznání a dotyk s technikou. Expozice zcela nové, oživené expozice tradiční, podnětné prostředí a důvod znovu se navracet.